

**BÆREKRAFT I
BERGINDUSTRIEN**

TSM – Bærekraft i bergindustrien

Protokoll for helse, miljø og sikkerhet (HMS)

HMS-PROTOKOLL

TSM - TOWARDS SUSTAINABLE MINING - er et program som skal sikre åpenhet om bergindustriens bærekraftsarbeid. TSM inneholder en rekke indikatorer som skal hjelpe virksomheter til å oppfylle målsetninger innen definerte områder. Resultatene publiseres årlig og en ekstern revisjon av egenrapporteringen gjøres hvert tredje år.

FNs Bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Mange av indikatorene i TSM kan knyttes opp mot dette arbeidet og er dermed med på å bidra til nasjoners bærekraftsarbeid. Det er flere av FNs bærekraftsmål som kan knyttes opp mot indikatorene i denne protokollen, disse spesielt:

Disse kan også knyttes opp mot denne protokollen:

Mål 3 – mål med denne er «Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder».

Mål 8 – delmål 8.8: «Beskytte arbeiderrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, inkludert arbeidsinnvandrere og særlig kvinnelige innvandrere, og arbeidstakere i et usikkert arbeidsforhold.»

Mål 12 – delmål 12.4: «Innen 2020 oppnå en mer miljøvennlig forvaltning av kjemikalier og alle former for avfall gjennom hele livssyklusen, i samsvar med internasjonalt vedtatte rammeverk, og betydelig redusere utslipp av kjemikalier og avfall til luft, vann og jord for mest mulig å begrense skadevirkningene for folkehelsen og for miljøet.»

TSM-VURDERINGSPROTOKOLL

Et verktøy for vurdering av HMS-ytelse

Formål

Formålet med protokollen er å gi en veiledning til virksomheten når de evaluerer HMS-ytelsen mot TSM-indikatorer. Protokollen fastsetter de generelle forventningene til HMS som en del av TSM-initiativet. Denne protokollen skal bistå ved implementeringen av TSM-rammeverket for HMS.

Som ved enhver vurdering av et styringssystem²¹, kreves det profesjonell dømmekraft for å vurdere implementeringsgraden av en systemindikator og kvaliteten til styringsprosesser og -inngrep. Bruken av denne protokollen vil derfor kreve et visst kunnskapsnivå i revisjon, systemevaluering og HMS-arbeid. Protokollen er et verktøy for å evaluere implementeringsgraden av proaktive HMS-aktiviteter, men er i seg selv ingen garanti for en effektiv²² gjennomføring.

Ytelsesindikatorer

HMS-protokollen omfatter fem indikatorer:

1. Forpliktelser og ansvar²⁴
2. Planlegging¹⁸ og gjennomføring
3. Opplæring, atferd og kultur
4. Overvåking¹⁹ og rapportering
5. Ytelse

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

1. FORPLIKTELSER OG ANSVAR

Formål

Bekreft at virksomheten har etablert et tydelig ansvar²⁴ for HMS-kultur og -ledelse. Forpliktelser for HMS er på plass og tydelig formidlet til medarbeidere, kontraktører og leverandører⁵.

Forpliktelser og ansvar: Vurderingskriterier

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
C	Virksomheten oppfyller ikke alle kriteriene til nivå B.		
B	1. Tydelig og synlig HMS-forpliktelse.		
	2. Ansvaret ²⁴ for HMS er tildelt en representant for den øverste ledelsen ¹⁷ ved virksomheten og betraktes generelt som alles ansvar ²⁴ . Imidlertid er spesifikke ansvarsområder som påvirker HMS, kanskje ikke definert i rollebeskrivelser.		
	3. Selskapet har en handlingsplan for å oppfylle alle kravene på nivå A.		
A	1. Forpliktelser er definert og godkjent av selskapets øverste ledelse ¹⁷ .		
	2. Det er en prosess på plass for å sikre at medarbeidere, kontraktører og leverandører ⁵ som jobber ved virksomheten, er klar over selskapets HMS-forpliktelser.		
	3. Ansvar ²⁴ og ansvarsområder er forstått på alle nivåer.		
AA	1. Det er gjennomført intern revisjon ¹⁵ for å fastsette: <ul style="list-style-type: none"> a. Om ansvar²⁴ og ansvarsområder er forstått. b. Om HMS-forpliktelsene er blitt formidlet til medarbeidere, kontraktører og leverandører⁵ ved virksomheten. c. Om det er prosesser på plass for å sikre at medarbeidere, kontraktører og leverandører⁵ som jobber ved virksomheten, er klar over selskapets HMS-forpliktelser. 		
	2. Medarbeidere ved virksomheten viser sin HMS-forpliktelse.		
AAA	1. Det er gjennomført ekstern revisjon ^{14,15} for å fastsette: <ul style="list-style-type: none"> a. Om ansvar²⁴ og ansvarsområder er forstått. b. Om HMS-forpliktelsene er blitt formidlet til medarbeidere, kontraktører og leverandører⁵ ved virksomheten. c. Om det er prosesser på plass for å sikre at medarbeidere, kontraktører og leverandører⁵ som jobber ved virksomheten, er klar over selskapets HMS-forpliktelser. d. Effekten av den prosessen som er etablert for å sikre at virksomhetens medarbeidere, kontraktører og leverandører⁵ er klar over HMS-forpliktelsene. 		

Hvis du har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AAA. Hvis du ikke har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AA.

**VURDERT YTELSESNIVÅ
FOR INDIKATOR 1**

Nivå: _____

^a Se ofte stilte spørsmål og svar

2. PLANLEGGING OG GJENNOMFØRING

Formål

Bekreft at det er opprettet et levende HMS-system²¹ med systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres, sikres og vedlikeholdes i henhold til virksomhetens ledelsessystem.

Planlegging og gjennomføring: Vurderingskriterier

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
C	Virksomheten oppfyller ikke alle kriteriene til nivå B.		
B	1. Deler av HMS-styringssystemet ²¹ er opprettet. Dette inkluderer en klar hendelsesrapportering med varsling og granskning.		
	2. Det finnes tilgjengelige verktøy for risikostyring.		
	3. De vanligste arbeidsoppgavene i virksomheten er kartlagt.		
	4. Prosedyrer og sikre arbeidsmetoder er på plass for virksomhetens vanligste arbeidsoppgaver.		
	5. Selskapet har utviklet en handlingsplan for å nå alle kravene på nivå A.		
A	1. Et dokumentert HMS-styringssystem ²¹ er opprettet, implementert og vedlikeholdt. Som et minimum omfatter dette: a. Mål og delmål, med handlingsplaner for å nå dem. b. Kartlegging av farer og vurdering av risikoene tilknyttet til arbeidet samt kontrollprosesser som dekker dette. c. Identifisere fare med potensiale for alvorlige konsekvenser og tilhørende kontrolltiltak. d. Tilknytning til Bedriftshelsetjenesten der en avtalt årlig plan som også omfatter yrkeshygiene inngår. e. Definerte roller og ansvarsområder for ledelse og håndtering av HMS. f. Inspeksjoner (for eksempel vernerunder) på arbeidsplassen. g. Løpende oppdatering og vedlikehold av HMS-rapportering.		
	2. Det blir tildelt ressurser for å opprette, implementere, vedlikeholde og forbedre HMS-styringssystemet ²¹ og validere effekten av kontroller ²⁵ .		

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

HMS-PROTOKOLL

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
AA	1. Det er gjennomført internrevisjon ¹⁵ for å avgjøre om planlegging ¹⁸ og implementering av HMS-styringssystemet ²¹ oppfyller kravene til nivå A.		
	2. Risikoer og tiltak knyttet til yrkeshygiene er gjennomgått av en kvalifisert yrkeshygieniker ¹² .		
	3. Virksomheten har verifisert at kritiske kontrollfunksjoner er på plass og fungerer. Definisjonen av kritiske kontroller fremkommer i skillet mellom kritiske kontroller, avbøtende kontroller og understøttende kontroller. ^{16,25}		
AAA	1. Det er gjennomført ekstern revisjon ^{14,15} for å avgjøre om planlegging ¹⁸ og implementering av HMS-styringssystemet ²¹ oppfyller kravene til nivå A.		
	2. Yrkeshygieneprogram ¹¹ er underlagt tilsyn av en kvalifisert yrkeshygieniker ¹² .		
	3. Virksomhetsspesifikke og spesielt farlige arbeidsoppgaver er identifisert, og kontrolltiltak for disse oppgavene er identifisert gjennom en utvidet modell som for eksempel en barriereanalyse (BTA) ²⁶ .		

Hvis du har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AAA. Hvis du ikke har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AA.

**VURDERT YTELSESNIVÅ
FOR INDIKATOR 2**

Nivå: _____

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

3. OPPLÆRING, ATFERD OG KULTUR

Formål

Bekreftede at det er opprettet prosesser for effektiv HMS-opplæring av medarbeidere og kontraktører⁵. Dette for å sikre at de er skikket til å identifisere risikoer og hindre at det oppstår hendelser, at de forstår at HMS er et delt ansvar²⁴ og at sikker atferd er helt nødvendig for å kontrollere risiko.

Opplæring, atferd og kultur: Vurderingskriterier

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
C	Virksomheten oppfyller ikke alle kriteriene til nivå B.		
B	1. Arbeidstakere har fått opplæring om ulykkes- og helsefarer som kan være forbundet med arbeidet, inkludert høyrisikoppgaver, samt at opplæringen er dokumentert.		
	2. Virksomheten har utarbeidet en handlingsplan for å nå kriteriene til nivå A.		
A	1. Planlagt, dokumentert og funksjonelt HMS-opplæringsprogram er på plass og omfatter: <ol style="list-style-type: none"> Analyse av opplæringsbehov for medarbeidere, deriblant vurdering av nødvendige ferdigheter og kompetanse, samt orientering for medarbeidere, kontraktører⁵ og besøkende. Opplæringsprogrammet er implementert og omfatter en mekanisme for gjennomgåelse. Opplæringsprotokoller blir vedlikeholdt. Ressurser er tildelt for gjennomføring og vedlikehold av opplæringsprogrammet. Deltakers ferdigheter blir evaluert i tilfeller der arbeidsoppgavene er underlagt krav til HMS-kompetanse. Instruktører er kvalifisert til å holde HMS-opplæring. Opplæring omfatter risikoidentifikasjon¹ og -styring med fokus på forebygging og proaktive tiltak. Et jobbobservasjonsprogram³ støtter og styrker opplæringen for å sikre rutinemessige sikkerhetskontroller, og veiledning er på plass for å oppmuntre til sikker atferd og sikre jobbrutiner. Virksomheten har mekanismer på plass for at arbeidere kan delta i risikoidentifikasjon¹, risikovurdering¹ og fastsettelse av kontroller, samt for å ta innspill fra arbeidere i betraktning ved fastsettelse av HMS-mål. 		

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

HMS-PROTOKOLL

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
AA	1. Virksomheten legger til rette for at organisasjonen engasjerer seg i HMS-krav ved å integrere HMS-kriterier i kjernevirksomhetens prosesser og rutiner, inkludert: a. Den årlige forretningsplanen b. Innkjøpsbeslutninger c. Prosesser for evaluering av ytelse d. Godtgjørelsessystemer ²⁰ (dvs. at godtgjørelsene ²⁰ blir påvirket av HMS-ytelse).		
	2. Virksomhetens programmer fremmer og legger til rette for god fysisk og mental helse, trivsel og en sunn livsstil.		
AAA	1. HMS-forpliktelsen er synlig innarbeidet i hele virksomheten.		
	2. Ledelsen viser tydelig forpliktelse ved å samhandle direkte med den enkelte medarbeider.		
	3. Instruktører blir evaluert med hensyn til effekten av opplæringen.		
	4. Et program er utviklet for å ivareta arbeidernes mentale helse og å tilby støtte ved behov.		

Hvis du har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AAA. Hvis du ikke har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AA.

**VURDERT YTELSESNIVÅ
FOR INDIKATOR 3**

Nivå: _____

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

4. OVERVÅKING OG RAPPORTERING

Formål

Bekreftede at HMS-ytelsen overvåkes regelmessig og rapporteres både internt og eksternt.

Overvåking og rapportering: Vurderingskriterier

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
C	Virksomheten oppfyller ikke alle kriteriene til nivå B.		
B	1. HMS-opplæring og -mål overvåkes ¹⁹ og rapporteres til virksomhetens ledelse på regelmessig basis.		
	2. Nøkkelindikatorer (KPI – Key performance indicators) rapporteres eller publiseres innenfor virksomheten.		
	3. Virksomheten har utarbeidet en handlingsplan for å nå kriteriene til nivå A.		
A	1. Dokumentert HMS-overvåking ¹⁹ og -rapportering er på plass, som omfatter: a. Måltall som er tydelig definert, konsekvent anvendt, regelmessig evaluert (inkludert sammenligning mot virksomheter i egen eller andre bransjer) og internt rapportert. b. Måltall brukt til å analysere trender for å kunne ta kvalifiserte beslutninger og fungere som veiledning for kontinuerlig forbedring. c. Program som omfatter sporing og intern rapportering av ledende og etterslepende måltall gjennom trender og faktiske verdier. Programmet omfatter også inspeksjon og overvåking ¹⁹ av HMS og yrkeshygiene, helseovervåking ¹⁰ samt gransking og oppfølging av hendelser. d. Et revisjonsprogram for HMS er på plass, og det blir gjennomført samsvarsvurdering og revisjoner ¹³ av styringssystem ²¹ i overensstemmelse med revisjonsplanen. e. Overvåkings- og revisjonsprogrammene inkluderer fokus på farer med høy konsekvens. f. Virksomheten foretar en årlig vurdering av hvor godt og effektivt ²² HMS-styringssystemet ²¹ fungerer og gir anbefalinger om hvordan det er mulig å gjøre kontinuerlige forbedringer. g. Ledelsen gjennomgår HMS-ytelsen regelmessig for kontinuerlig forbedring og for å kunne ta kvalifiserte beslutninger. h. Resultater av overvåking ¹⁹ , inspeksjoner (for eksempel vernerunder) og oppfølging av arbeidsplass blir registrert og formidlet i virksomheten. i. HMS-ytelse blir formidlet til allmennheten minst én gang i året.		

¹⁹ Se ofte stilte spørsmål og svar

HMS-PROTOKOLL

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
AA	1. Det er gjennomført internrevisjon ¹⁵ for å avgjøre om planlegging ¹⁸ og implementering av HMS-styringssystemet ²¹ oppfyller kravene til nivå A.		
	2. Virksomheten er i ferd med å utvikle og implementere grenseverdier for kritiske kontroller ^{16,25} . Når disse er nådd skal det utløses en handling. Enkelte grenseverdier og tilhørende handlinger er allerede på plass.		
	3. Overvåkings- og revisjonsprogrammene inkluderer fokus på kritiske kontroller ^{16,25} .		
AAA	1. Det er gjennomført ekstern revisjon ^{14,15} (i løpet av de siste tre år) for å fastslå om planlegging ¹⁸ og implementering av HMS-styringssystemet ²¹ oppfyller kravene til nivå A.		
	2. En intern evaluering av effektiviteten til HMS-systemet gjennomføres. En sporingsprosess er på plass slik at muligheter for forbedring kan identifiseres. Dette inkluderer evaluering av kvaliteten på undersøkelser og avslutning av handlinger, og bidrar til en kultur for kontinuerlig forbedring.		

Hvis du har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AAA. Hvis du ikke har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AA.

**VURDERT YTELSESNIVÅ
FOR INDIKATOR 4**

Nivå: _____

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

5. YTELSE

Formål

Ved å anerkjenne at null skader er det endelige målet for alle virksomheter, er formålet med denne indikatoren å bekrefte at det er satt mål for kontinuerlig forbedring ved hver virksomhet for å bevege seg mot null skader og at ytelse i forhold til mål blir vurdert.

Hvis det har vært en dødsulykke ved virksomheten i løpet av rapporteringsåret, er virksomheten ikke kvalifisert for ytelsesnivå A eller høyere.

Ytelse: Vurderingskriterier

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
C	Virksomheten oppfyller ikke alle kriteriene til nivå B.		
B	1. Det er satt HMS-mål for medarbeidere ved virksomheten.		
	2. Målene er formidlet til medarbeidere.		
	3. Virksomheten har utarbeidet en handlingsplan for å nå kriteriene til nivå A.		
A	1. HMS-målene omfatter kontraktører ⁵ på stedet.		
	2. Virksomhetsledelsen er involvert i gjennomgang og forbedring av prestasjon i forhold til mål.		
	3. Måloppnåelsen blir formidlet til medarbeidere og kontraktører ⁵ på stedet.		
	4. Det bekreftes at det ikke har skjedd dødsulykker ved virksomheten i løpet av rapporteringsåret. ⁷		
AA	1. Det er satt HMS-mål både for ledende og etterslepende indikatorer.		
	2. Den øverste ledelsen ¹⁷ gjennomgår måloppnåelse og tilknyttede forbedringsplaner.		
	3. Virksomheten (eller selskapet) måler HMS-prestasjonene sine mot referanseverdier ⁶ i lignende virksomheter (selskaper).		
AAA	1. Virksomheten har konsekvent nådd HMS-målene for kontinuerlig forbedring (minst 3 av de siste 4 årene), og har ikke opplevd dødsulykker i løpet av hele fireårsperioden.		

⁵ Se ofte stilte spørsmål og svar

HMS-PROTOKOLL

	2. Virksomheten gjennomfører eksterne revisjoner ^{14,15} (i løpet av de siste tre årene) av HMS-prestasjonene for å sikre nøyaktighet og pålitelighet.		
--	---	--	--

Hvis du har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AAA. Hvis du ikke har svart «Ja» på alle spørsmålene for nivå AAA, vurder virksomheten til nivå AA.

VURDERT YTELSESNIVÅ FOR INDIKATOR 5	Nivå: _____
--	--------------------

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

VEDLEGG 1: OFTE STILTE SPØRSMÅL

Veiledning til protokollene

1. Hva er risikoidentifikasjon og risikovurdering?

Det er en dokumentert prosess som sikrer at alle farer knyttet til helse og sikkerhet er identifisert, risikonivået er vurdert og kontroller blir iverksatt for å håndtere risikoen. En typisk risikoidentifikasjons- og -vurderingsprosess omfatter følgende:

- Inspeksjoner på stedet (inkludert vernerunder)
- Kontrollhierarki
- Risikoregister
- HAZOP (HAZard and Operability Analysis)-er og feilsikringsprosesser
- Endringshåndtering
- Jobbsikkerhetsanalyse
- Feltbaserte risikovurderinger (eller lignende)
- Identifisering av hendelser som med rimelig mulighet kan medføre livsendrende skader eller yrkesrelaterte sykdommer.

For å vise at en virksomhet har prosesser for å identifisere-, vurdere- og kontrollere risiko forventes det at virksomheten har systemer²¹ som dokumenterer dette. Risikovurderingen viser de lokale risikoene og tiltak for å håndtere disse.

2. Hvordan avgjør man om HMS-forpliktelsene er i overensstemmelse med TSMs HMS-rammeverk?

TSMs HMS-rammeverk omfatter en rekke forpliktelser som virksomhetene er enige om å følge. Grunntanken og intensjonen bak et selskaps HMS-forpliktelser skal være i samsvar med grunntanken og intensjonen bak TSMs HMS-rammeverk. Selv om det ikke foreligger noe krav om at et konserns forpliktelser skal omfatte alle de spesifikke forpliktelsene som er angitt i rammeverket, skal de generelt støtte opp under og være i tråd med TSMs HMS-rammeverk uten å henvise uttrykkelig til det.

3. Hva er «jobbobservasjoner»?

Jobbobservasjoner bidrar til å eliminere utrygge eller farlige handlinger og forhold. De oppmuntrer aktivt til at hele arbeidsstyrken engasjerer seg og skaper dermed større bevissthet rundt sikkerhet både på individuelt og kollektivt plan. Det er en prosess som normalt gjennomføres ved tilsyn og ledelse med engasjement fra arbeidsstyrken. En jobbobservasjonsprosess omfatter fire grunnleggende steg:

- (1) planlegge observasjonen
- (2) observere en arbeidsoppgave
- (3) gi positiv tilbakemelding eller nye instruksjoner til den ansatte
- (4) be om en forpliktelse til å fortsette å utføre arbeidet på en sunn og trygg måte

Observasjonsprosessen kan brukes til å sjekke effekten av programmene for risikoidentifikasjon og risikovurdering¹ samt HMS-styringssystemene²¹ (dvs. risikovurderinger på feltnivå, prosedyrer og instruksjoner, opplæring, regler og standarder, resultater av sikkerhetsgranskninger).

4. Kan konserndokumentasjon brukes til å dokumentere forpliktelse på virksomhetsnivå?

Skriftlig forpliktelse fra den øverste ledelsen på konsernnivå (dvs. en konsernpolicy) kan bare godtas som bevis under en egenrevisering eller TSM-verifisering på virksomhetsnivå, hvis den er ledsaget av bevis på at den anvendes og blir oppfylt på virksomhetsnivå. Det må finnes bevis på en sammenheng mellom konserndokumentasjonen og praksis på virksomhetsnivået. Hvis denne sammenheng er etablert, kan konserndokumentasjonen godtas som bevis på forpliktelse på virksomhetsnivå.

¹ Se ofte stilte spørsmål og svar

5. Hva menes med «kontraktører og leverandører ved virksomheten»?

Dette begrepet henviser til leverandører og kontraktører som jobber på stedet eller fysisk går inn på stedet. Det forventes at en virksomhet formidler relevante HMS-forpliktelser til kontraktørene og leverandørene som jobber ved eller fysisk går inn på stedet.

6. Hvilket nivå av referansemåling er tilstrekkelig?

Når man kjenner begrensningene som ligger i dette, for indikator 5: Ytelse (nivå AA) forventes det at virksomheten eller selskapet vil sammenligne sin HMS-ytelse med andres ytelse på regelmessig basis (dvs. innenfor de siste tre årene). Virksomheter eller selskaper kan bruke så mange metoder eller kilder de vil for å skaffe seg disse sammenligningsdataene, for eksempel ved hjelp av bransjedata (der det er tilgjengelig), innsamling av offentlig tilgjengelige data, deltakelse i referansestudier eller igangsetting av referansestudier.

7. Hva kan hindre at en virksomhet oppnår nivå A for indikator 5?

Virksomheter som har opplevd en arbeidsulykke med dødelig utgang i løpet av rapporteringsåret, er ikke kvalifisert for nivå A eller høyere for indikator 5 (ytelse). En arbeidsulykke med dødelig utgang defineres som et dødsfall hos en medarbeider, kontraktør eller besøkende på grunn av en jobbrelatert hendelse som oppstår under en aktivitet som er underlagt ledelsens kontroll.

8. Hva menes med «kontroll»?

Dette begrepet henviser til en handling, et objekt (konstruert) eller system²¹ (kombinasjon av handling og objekt) som har til hensikt å hindre eller dempe virkningene av en uønsket hendelse.

(Kilde: International Council on Mining and Metals (ICMM). 2015. Health and Safety Critical Control Management: Good Practice Guide (Helse- og sikkerhetskritisk styringsledelse):

https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/health-and-safety/2015/guidance_ccm-good-practice.pdf

9. Hvordan kan en virksomhet dokumentere at instruktører er kvalifisert til å holde HMS-opplæring?

Faktorer som spiller inn når man skal avgjøre om en person er kvalifisert, omfatter, men er ikke begrenset til:

- Tidligere erfaring med opplæring
- Tidligere erfaring med å utføre oppgaven/aktiviteten
- Eksamen/bekreftelse fra virksomheten på instruktørkompetanse
- Kunnskap og spesifikk HMS-relatert opplæring, formell utdanning, opplæring og anbefaling fra tredjepart
- Historikk med hensyn til å utføre oppgaven som opplæringsprogrammet omhandler

10. Hva menes med helseovervåking?

Helseovervåking i yrkessammenheng er analysen av helseopplysninger som har til hensikt å identifisere problemer som skyldes eksponeringer som krever forebygging. Tilsynet fungerer som en tilbakemeldingssløyfe til arbeidsgiveren. Tilsynet benytter screeningresultater fra en gruppe medarbeidere, eventuelt en enkeltmedarbeider, for å se etter unormale tendenser i helsetilstand. En gjennomgåelse av resultatene for gruppen bidrar til å identifisere mulige eksponeringsproblemer og vurdere effekten av eksisterende kontroller og forebyggingsstrategier på arbeidsplassen. Medarbeideres sykdomshistorikk er fortrolig informasjon som ikke må viderefremmes.

11. Hva kan være med i et yrkeshygieneprogram?

Et yrkeshygieneprogram omfatter gjerne følgende:

- Forventning om potensielle eksponeringer som følge av aktiviteter på arbeidsplassen (f.eks. innkjøp og bruk av skadelige stoffer)
- Identifikasjon (også kalt erkjennelse) av eksponeringer gjennom kvalitative hjelpemidler (f.eks. fysiske inspeksjoner på arbeidsplassen)
- Evaluering av identifiserte eksponeringer gjennom overvåking¹⁹ og prøvetaking av forurensende stoffer (kvalitative og kvantitative mot gjeldende kriterier)

¹⁹ Se ofte stilte spørsmål og svar

- Regulering av eksponeringer til akseptable nivåer (her benyttes et kontrollhierarki)
- Effektiviteten av reguleringene – fungerer de som tilsiktet for å redusere eller eliminere eksponeringer?

12. Hva menes med en kvalifisert yrkeshygieniker?

En Yrkeshygieniker er en person som jobber med kartlegging av arbeidsmiljø, risikovurderinger¹, utforming av forebyggende tiltak og systematisk sikkerhetsarbeid. Mange yrkeshygienikere har teknisk-/naturvitenskapelig bakgrunn, ofte en høyere grad fra universitet eller høyskole med faglig fordypning innen yrkeshygiene eller toksikologi.

Tittelen er ikke beskyttet, men det er etablert en frivillig sertifiseringsordning (Norsk Yrkeshygienisk Sertifisering). De fleste yrkeshygienikere er ansatt i en bedrifts helse-, miljø- og sikkerhetsavdeling, i en bedriftshelsetjeneste, i offentlig forvaltning eller på en forskningsinstitusjon.

Revisjon

13. Hva forventes det at revisjonsvirksomheten skal fokusere på?

For indikator 4: Overvåking¹⁹ og rapportering: Det forventes at revisjonsvirksomheten vil vurdere prosessene for innsamling, sammenstilling og rapportering av HMS-data og informasjon for å bekrefte at fastsatte prosesser er på plass samt for å teste at disse blir brukt på en konsekvent måte.

For indikator 5: Ytelse (nivå AAA): Det forventes at den eksterne revisjonsvirksomheten vil teste effektiviteten og nøyaktigheten til innsamlede HMS-ytelsesdata ved å gjennomgå de innsamlede grunddataene og teste om de er blitt nøyaktig screenet og lagt inn i en database, samt foreta en gjennomgåelse av de samlede tallene.

14. Kan et selskap eller virksomhet oppnå nivå AAA for tilfredsstillende gjennomføring av en ekstern revisjon uten å ha gjennomført et nivå AA-interntrevisjon?

Ja, fordi vurderingen av TSM-ytelsesindikatorerne er et øyeblikksbilde av et selskaps eller virksomhets status med hensyn til hver enkelt ytelsesindikator. Tildeling av en klassifisering på nivå AA eller AAA bygger på om en revisjon er intern eller ekstern. Et selskap eller virksomhet trenger ikke å gjennomføre en internrevisjon (som kvalifiserer for en klassifisering på nivå AA) før de oppnår nivå AAA for en ekstern revisjon.

15. Hvor lenge er interne og eksterne revisjoner gyldige?

En intern eller ekstern revisjon som er gjennomført i løpet av de siste tre (3) årene, oppfyller kravene til en intern eller ekstern revisjon slik nivå AA eller nivå AAA krever, for mange av indikatorene i denne protokollen.

16. Hvordan kan en virksomhet stille mål- og ytelseskrav for kritiske kontroller?

Å definere kritiske kontrollers mål, ytelseskrav og hvordan ytelse verifiseres i praksis er et viktig skritt i styring av kritisk kontroll. Et selskap kan starte med å definere målet for den kritiske kontrollen for å forstå rollen, forventningene og resultatene av kontrollen. Ytelseskravene er standardene som en kontroll må inneholde for å utføres, og består av en handling og en verdi. Ytelseskrav for en kontroll kan allerede eksistere i selskapets dokumenter. Dette kan bestemmes ved å gjennomgå relevante prosesser, prosedyrer, vedlikeholdshåndbøker og andre støttedokumenter. Bransjestandarder kan også bidra til å bestemme ytelseskrav. Imidlertid bør det utvises forsiktighet, ettersom bransjens standarder kanskje ikke er spesifikke eller er direkte knyttet til kontrollens kontekst. Ytelseskrav bør være spesifikke, målbare, passende og realistiske. Det er også viktig å definere ytelsesnivået som vil iverksette umiddelbare tiltak for å stanse eller endre en operasjon eller for å signalisere at forbedringer av den kritiske kontrollen er nødvendig. For mer informasjon, se: ICMM. 2015. Critical Control Management: Implementation Guide (Veiledning for implementering av kritisk kontrollhåndtering):

https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/health-and-safety/2015/guidance_ccm-implementation.pdf

Definisjon av nøkkelbegreper

17. Hva er definisjonen på «øverste ledelse»?

I forbindelse med måling av HMS-ytelse, henviser øverste ledelse til det øverste ledernivået på virksomhetsnivå (f.eks. administrerende direktør, virksomhetsleder osv.). Der protokollen krever at ansvar²⁴ for HMS blir plassert på

¹ Se ofte stilte spørsmål og svar

alle nivåer, vil forventningen være at ansvaret²⁴ på stedet og i forretningsenheten, på regionalt eller konsernnivå, blir fastsatt (avhengig av konsernstrukturen og hvor hovedkontoret ligger). Bekreftelse på dette kravet vil ikke kreve engasjement fra konsernhovedkontorer utenfor Norge.

18. Hva menes med «planlegging»?

Planlegging inkluderer aktiviteter som å identifisere farer, vurdere risikoer og fastsette kontroller; identifisere og få tilgang til gjeldende juridiske krav samt opprette og vedlikeholde dokumenterte målsettinger og støtteprogrammer for relevante funksjoner og på relevante nivåer innen virksomheten (tilpasset fra ISO 45001: 2018).

19. Hva menes med begrepet «overvåking»?

Overvåking er systematisk innsamling og analyse av informasjon som i denne sammenheng skal sikre et forsvarlig arbeidsmiljø. Overvåking kan omfatte, men er ikke begrenset til, elementer som inspeksjon på arbeidsplass, overvåking av yrkeshygiene og helse, miljøovervåking, tilpasning av oppgaver, omgivelsesforhold på arbeidsplassen eller andre lignende aktiviteter.

20. Hva er «godtgjørelse»?

Godtgjørelse kan være bonus, velferdstilbud, premiering, annen påskjønnelse m.m.

21. Hva er et system?

Et system, eller «styringssystem» er prosesser som samlet tilbyr et systematisk rammeverk som skal sikre at oppgaver blir utført korrekt, konsekvent og effektivt for å oppnå et definert resultat og for å fungere som en pådriver for en kontinuerlig forbedring av ytelse. En systemtilnærming for ledelsen krever en vurdering av hva som må gjøres, planlegging for å nå målet, gjennomføring av planen og gjennomgåelse av ytelse med hensyn til å nå målet som er satt. Et styringssystem vurderer også nødvendig personell og nødvendige ressurser og dokumentasjonskrav. Andre definisjoner knyttet til systemer er:

- **Retningslinje:** En fremstilling av ledelsens forpliktelse på et bestemt saksområde, slik at eksterne interessenter skal vite hvor selskapet står.
- **Praksis:** Uformelle, udokumenterte tilnæringsmåter for å utføre en oppgave.
- **Prosedyre/instruks:** En gjentakende beskrivelse av hvordan en oppgave skal utføres.

22. Hva betyr «effektiv»?

Der begrepet «effektiv» er brukt, kreves det at elementet er virksomt for at de ønskede resultatene kan oppnås.

23. Hva betyr "ansvarlighet"?

Ansvarlighet betyr at HMS-styringssystemet identifiserer hvem som til slutt er ansvarlig for sikkerhet, helseytelse, utvikling og implementering av HMS-styringssystemet i virksomheten. Dette ansvaret kan ikke delegeres. Ressurser er tilgjengelig for den som er ansvarlig for å sikre at riktige systemer (opplæring, utstyr, kommunikasjon, etc.) er på plass for effektivt å oppfylle sine sikkerhets- og helse mål.

24. Hva betyr «ansvar»?

Ansvar betyr at innenfor HMS-styringssystemet identifiseres spesifikke sikkerhets- og helse relaterte krav og oppgaver til spesifikke stillinger i virksomheten. Det er viktig at ansvar kommuniseres tydelig slik at hver posisjon forstår hva som forventes av dem.

25. Hva er "kritiske kontroller", "avbøtende kontroller" og "underliggende kontroller"?

Som indikert i FAQ 8, er en kontroll en handling, et objekt eller et system ment å forhindre eller redusere en uønsket hendelse eller å redusere eller eliminere konsekvensene av en uønsket hendelse.

- En kritisk kontroll er avgjørende for å forhindre eller redusere konsekvensene av en uønsket hendelse. Fraværet eller svikt av en kritisk kontroll vil øke risikoen betydelig til tross for andre kontroller. En kontroll som forhindrer mer enn en uønsket hendelse eller demper mer enn én konsekvens, blir normalt klassifisert som

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

kritisk. En kritisk avbøtende kontroll eliminerer eller reduserer konsekvensene av den materielle uønskede hendelsen til innenfor en akseptabel terskel.

- En avbøtende kontroll er en som eliminerer eller reduserer konsekvensene av den uønskede hendelsen.
- En underliggende kontroll er en aktivitet eller mekanisme som ikke er kritisk (dvs. representerer ikke en direkte barriere for en uønsket hendelse), men er viktig for å opprettholde eller støtte effektiviteten til kritiske kontroller. Disse kan omfatte opplæringsystemer, overvåkingsaktiviteter og drifts- eller responsplaner. Dette er en bred kategori som kan omfatte aktiviteter innen styringssystemene som støtter og gjør den kritiske kontrollen i stand til å gjøre det som kreves og som kan gi informasjon for verifisering av statusen til den kritiske kontrollen (for eksempel inspeksjoner).

For mer informasjon, se: ICMM. 2015. Health and Safety Critical Control Management: Good Practice Guide (Helse- og sikkerhetskritisk styringsledelse): https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/health-and-safety/2015/guidance_ccm-good-practice.pdf og ICMM. 2015. Critical Control Management: Implementation Guide (Veiledning for implementering av kritisk kontrollhåndtering): https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/health-and-safety/2015/guidance_ccm-implementation.pdf

26. Hva er en barriereanalyse?

En barriereanalyse (BTA) er en analytisk metode for å identifisere og gjennomgå kontroller ment å forhindre eller redusere en spesifikk uønsket hendelse. For mer informasjon, se: ICMM. 2015. Health and Safety Critical Control Management: Good Practice Guide (Helse- og sikkerhetskritisk styringsledelse): https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/health-and-safety/2015/guidance_ccm-good-practice.pdf

27. Hva er «terskler» og «utløserer»?

Bedrifter er ansvarlige for å definere terskler for uakseptabel kritisk kontrollytelse. Ytelse under disse tersklene bør utløse handlinger, som kan variere fra en etterforskning til en ordre om å umiddelbart stoppe de aktuelle arbeidsprosessene. For mer informasjon, se: ICMM. 2015. Health and Safety Critical Control Management: Good Practice Guide (Helse- og sikkerhetskritisk styringsledelse): https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/health-and-safety/2015/guidance_ccm-good-practice.pdf

Nyttige referanser

MAC har hatt nytte av tilnæringsmåten som er presentert i følgende publikasjon under utarbeidningen av denne protokollen: ICMM. 2009. Leadership Matters: Elimination of Fatalities: https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/health-and-safety/2009/guidance_elimination-of-fatalities.pdf

ⁿ Se ofte stilte spørsmål og svar

**BÆREKRAFT I
BERGINDUSTRIEN**

Du finner mer informasjon om TSM på:

Norsk Bergindustri:

www.norskbergindustri.no

The Mining Association of Canada:

www.mining.ca/tsm

Den internasjonale TSM-nettsiden:

<https://tsminitiative.com/>

Reproduksjon av denne publikasjonen til utdannings- eller ikke-kommersielle formål er tillatt uten skriftlig samtykke fra Norsk Bergindustri/Mining Association of Canada, forutsatt fullstendig kildehenvisning. Reproduksjon av denne publikasjonen til videresalg eller andre kommersielle formål er ikke tillatt uten forutgående skriftlig samtykke fra Norsk Bergindustri/Mining Association of Canada

©2019 The Mining Association of Canada. Varemerker, inklusive, men ikke begrenset til Towards Sustainable Mining®, TSM® og designet til buefiguren og den diamantformede firkantfiguren, er enten registrerte varemerker eller varemerker til The Mining Association of Canada i Canada og/eller andre land.